

Täysistunto

Torstai 16.4.2020 klo 16.03—17.04

Täysistunto alkoi klo 16.03. Täysistunto päättyi klo 17.04.

Puhetta johti toinen varapuhemies Juho Eerola (16.03—17.04).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
ulkoministeri Pekka Haavisto
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen
opetusministeri Li Andersson

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon — jossa suurimmaksi osaksi jo ovatkin — ja pyydän sitten niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys koronavirusepidemiassa tarvittavien hengityssuojainten hankinnasta (Petri Huru ps)

Suullinen kysymys SKT 52/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Huru.

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

Keskustelu

16.04 Petri Huru ps: Arvoisa puhemies! Koronavirusepidemian myötä suojavarusteiden tarve nousi moninkertaiseksi edeltäneeseen tilanteeseen verrattuna. Hengityssuojien hankinnasta kuitenkin muodostui täysi farssi, jossa 10 miljoonaa euroa veronmaksajien rahaa tuhlatettiin ostamalla sutta ja sekunda. Näin toimittiin, vaikka useat luotettavat kotimaiset toimijat olivat tarjonneet apuaan. Ulospäin välittyi kuva, että ei ollut väliä, mitä ostetaan, kunhan ostetaan nopeasti ja suurella rahalla. Lopputulos oli valitettavasti arvattavissa: pieleen meni ja rankasti. Kysyn työministeri Haataiselta: mitä tiesitte suunnitteilla olevasta suojamaskihankinnasta ja kuinka seurasitte sen edistymistä, sekä onko Huoltovarmuuskeskusta kehoitettu käyttämään muita hankintakanavia kuin yleisesti käytössä olevia?

16.05 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen seurannut Huoltovarmuuskeskusten toimintaa ja ollut tietoinen siitä, että siellä ryhdyttiin vastaamaan STM:n pyyntöihin hankkimalla suojavälineitä siinä tilanteessa, jossa niitä maassa ei näköpiirissä riittävästi ollut. Näitä pyyntöjä STM:stä tuli ensimmäisen kerran 12. päivä helmikuuta, seuraavan kerran tuli maaliskuussa. Siinä vaiheessa, kun STM:n pyyntö oli huomattavan suuri, niin Huoltovarmuuskeskusten resursseja myös vahvistettiin, koska he itse pyysivät resurssilisäystä, jotta selviytyisivät näistä hankinnoista.

Näiden kauppojen osalta, joita nyt on tehty, joissa on ollut epäselvyyksiä ja joissa on laiminlyöty ja ylitetty niitä sääntöjä, jotka koskettavat näitä hankintapäätöksiä, minulla ei ole ollut tietenkään mitään tietoa ennen kuin sinä päivänä, kun luin Suomen Kuvalehden artikkelista, että siellä on epäselvyyksiä. Tämä oli minulle järkytys, ja niin oli varmasti monelle muullekin. [Puhemies koputtaa] Välittömästi tein selvityspyynnön, johon Huoltovarmuuskeskusten hallitus, joka valvoo myös tätä toimintaa, ryhtyi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Saamani tiedon mukaan kaikkien puolueiden kysymykset liittyvät tänään tähän korona-aiheeseen, joten pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

16.07 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Istuvalla hallituksella on käytössään ennätyksellinen määrä valtiosihteereitä ja erityisavustajia. Pelkästään työministerillä on valtiosihteerin lisäksi kolme poliittisesti valittua erityisavustajaa.

Viranomaiset on opetettu toimimaan niin, että poliittinen johto tekee päätökset ja viranomaiset laittavat tehdyt päätökset täytäntöön eivätkä sooloile. Normaalisti johtaja vastaa, mutta nyt poliittinen johto on kuitenkin syyttänyt kriisi johtamisen epäonnistumisesta milloin Huoltovarmuuskeskusta, milloin kuntia, milloin Finaviaa. Vastuullinen taho johtamisen puutteesta aiheutuneisiin ongelmiin on löytynyt aina jostain muualta kuin hallituksen sisältä.

Kysyn edelleen työministeri Haataiselta: Otatteko te vastuun siitä, että veronmaksajien rahaa on käytetty huolimattomasti ja kriisin aikana vastuu suojavarusteiden hankinnan organisoinnista ja valvonnasta on loistanut poissaolollaan? Oletteko mielestänne toimineet huolellisesti, ja jos ette ole, oletteko valmis eroamaan? Sekä toistan kysymyksen: [Puhemies koputtaa] onko Huoltovarmuuskeskusta [Puhemies: Aika!] kehoitettu käyttämään muita hankintakanavia kuin yleisesti käytössä olleita?

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

16.08 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministerin rooli tämän Huoltovarmuuskeskuksen toiminnan osalta liittyy siihen, että ministeriö ohjaa ja myös huolehtii siitä, että siellä nämä prosessit ja kaikki on asianmukaisesti järjestetty.

Huoltovarmuuskeskus on hyvin itsenäinen organisaatio. Se on laitos, jolla on oma hallitus, ja tämä hallitus antaa menettelytapaohjeet ja varmistaa myös sen toiminnan oikeellisuutta. Siellä on myös operatiivinen johto, joka vastaa muun muassa näistä hankinnoista. Siellä on tapahtunut tämä huolimattomuus ja virhe.

Sen selvittämiseen ministerinä olen välittömästi ryhtynyt. En ole ryhtynyt suojelemaan ketään, vaan vaatin selvitystä siitä, mitä on tapahtunut. Tämän kaiken seurauksena Huoltovarmuuskeskuksen toimitusjohtaja erosi, ja hänen tilalleen olen asettanut väliaikaisen toimitusjohtajan siihen saakka, kunnes uusi toimitusjohtaja valitaan. [Puhemies koputtaa] Pyysin selvityksen, ja tiistaina Huoltovarmuuskeskuksen hallitus esitteli toimenpiteet ministeriölle. Sitä selvitystyötä näiden epäselvien kauppojen osalta edelleenkin tehdään, ja toisen osalta on tehty rikostutkintapyyntö.

16.10 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Huoltovarmuudesta on keskusteltu viime viikkoina hyvin paljon. On käynyt ilmi, että suomalainen valmius ja varautuminen on melkoinen kupla. Suomi ei saa kylvettyä peltojaan eikä korjattua satoaan ilman ulkomailta tulevaa työvoimaa. Suomi on suojarusteiden osalta riippuvainen kiinalaisista tuottajista ja pitkistä toimitusketjuista. Mitä ihmeen huoltovarmuutta on se, että ollaan täysin ulkoisten, meistä riippumattomien tekijöiden armoilla? Haluaisin kysyä pääministeriltä: mitä koronakriisistä aiotaan oppia, jotta emme joudu räpiköimään näiden samojen kysymysten parissa sitten, kun seuraavan kerran tapahtuu jotain, mikä ei ole meidän omista käsissämme?

On oikein hyvä, että työ- ja elinkeinoministeriö on vauhdittanut kasvosuojusten kotimaisen tuotannon käynnistämistä. Yksityisiä toimijoita ei voi kuitenkaan velvoittaa ylläpitämään valmiutta. Siksi kysyn: pitäisikö valtiolla itsellään esimerkiksi HVK:n puitteissa [Puhemies koputtaa] olla rajallinen tuotantokapasiteetti esimerkiksi suojarusteiden osalta? [Paavo Arhinmäki: Hyvä sosialistinen vaatimus!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin voi tässä yhteydessä vastata myös edelliseen kysymykseen, kun unohdin antaa vuoron. [Sanna Marin: Minuutissa?] — Jos pystytte. [Sanna Marin: Kiitoksia!]

16.11 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Halla-aho, olette oikeassa siinä, että tästä kriisistä todella pitää oppia. Nyt pitää jokainen asia laittaa merkille, ylös ja myöhemmin niin korjata lainsäädäntöä kuin myös parantaa varautumista tulevien kriisien osalta, ovat ne sitten epidemian kaltaisia kriisejä tai muita mahdollisia kriisejä. Meidän pitää ottaa opiksi, jotta olemme vastaisuudessa vielä paremmin varautuneita, ja myös tähän kriisiin ovat olleet oppina ne aikaisemmat varautumiset, joita ollaan tehty. Tietenkään varmasti täydelliseen tilanteeseen emme ikinä pääse, mutta kuitenkin meidän tehtävämme on ottaa opiksi ja pyrkiä aina parempaan.

Mitä tulee kysymykseen siitä, pitäisikö Huoltovarmuuskeskuksella esimerkiksi olla linjastoja suojarusteiden valmistamiseen ja tällaista kapasiteettia, niin tämä on varmasti yksi niistä asioista, joita on syytä tarkkaan harkita. Me elämme globalisoituneessa maail-

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

massa ja olemme nähneet, kuinka haavoittuvia nämä tuotantoketjut voivat olla. Sen vuoksi on myös tärkeää, että kriisin sattuessa on mahdollista kotimaisin voimin kotimaisen tuotannon kautta käynnistää tuotantoa hyvinkin nopeasti, ja työ- ja elinkeinoministeriö on tässä tehnyt paljon töitä sen eteen, että nyt saamme esimerkiksi juuri tämän materiaalsen varautumisen nopeasti paremmalle tasolle, että jos tulisi toinen aalto vaikka Kiinaan, sitten meillä olisi täällä kotimaista tuotantoa olemassa emmekä olisi enää niin riippuvaisia niistä kansainvälisistä tuotantoketjuista, joista tällä hetkellä olemme olleet riippuvaisia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys suojavälineiden merkityksestä koronavirusrajoitusten purkamisessa (Kai Mykkänen kok)

Suullinen kysymys SKT 53/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mykkänen.

Keskustelu

16.12 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Meillä kaikilla lieenee yksi yhteinen toive, että juhannuksen voisi viettää haluamassaan paikassa läheisten kanssa pelkäämättä ja että siihen mennessä työelämä kulkisi jo kohti normaalia, jolloin huoli toimeentulosta lievenisi ja vaikeuksissa olevia voitaisiin auttaa normaalisti.

Korona ei kuitenkaan tänä vuonna häviä keskuudestamme. Me voimme kuitenkin oppia hillitsemään sitä ilman näin rajuja sulkutoimia, jos olemme määrätietoisia ja fiksua. Tämä toive voi kuitenkin toteutua vain asettamalla selvä suunnitelma ja mitattavat tavoitteet.

Aivan ensimmäinen asia on suojavälineiden käyttö. Jos katsotaan eteenpäin, edelleen vaikuttaa siltä, että ministeriössä varaudutaan vain käyttöön terveydenhuollossa. Ei kai tämä ole totta? Myös kotihoitoon, myös vanhustenhoivaan on riitettävä suojavarusteita. Varsinkin jos rajoituksia puretaan, kuten tällä viikolla tehdään, senioreita on suojattava paremmin. Asianmukaisten suojavälineiden käyttö voi aikanaan mahdollistaa myös muiden palveluiden asteittaisen avaamisen kouluista [Puhemies koputtaa] ravintoloihin, kuten eräissä Euroopan maissa jo kaavailaan.

Arvoisa hallitus, mikä on se päivämäärä, jolloin asianmukaiset hengityssuojaimet saadaan ensin koko henkilökunnalle kuntien vanhuspalveluissa ja [Puhemies koputtaa] kotikäynneillä? [Puhemies: Aika!] Entä mikä on hallituksen tavoite suojavälineiden riittämiselle muussa palvelutyössä osana rajoitusten keventämisen exit-strategiaa?

16.14 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mykkänen kiinnittää erittäin tärkeään asiaan huomiota. Meidän on todella suojeltava riskiryhmiä ja senioreita kaikkialla maassa. Me olemme perustaneet sosiaali- ja terveysministeriön ryhmän, joka selvittää useamman kerran viikossa suojavarusteiden tasoa eri puolilla maakuntia, ja tässä ryhmässä ovat mukana myöskin kaikkien erä- eli erityisvastuualueiden henkilöt. Näin ollen pystymme myöskin näkemään ja kuulemaan sen maskien, suojavarusteiden tilanteen siellä paikallisesti. Tältä pohjalta me tar-

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

peen mukaisesti täydennämme jatkuvasti suojavarusteita sinne maakuntiin, ja on nyt jo tärkeää, että sieltä sairaanhoitopiireistä, joihin näitä suojavarusteita Huoltovarmuuskeskuksesta toimitetaan, edelleen toimitetaan paitsi kuntiin myöskin kaikkiin yksityisiin hoitolaitoksiin, joissa vanhuksia hoidetaan. Tämä viesti on sosiaali- ja terveysministeriöstä lähtenyt sinne kentälle aivan selvänä.

16.15 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuressa kuvassa koronataistossa on saavutettu hyviä tuloksia. Kun katsotaan tilastoja, niin nähdään, että tartuntojen määrä on vaikkapa naapurimaihin, verrokkimaihin nähden paljon alhaisempi, ja tämä kertoo siitä, että eduskunnan yhdessä päättämät toimet purevat. Se on erinomainen asia. Mutta meidän täytyy muistaa se, että me olemme vasta tämän kriisin alkumetreillä, valitettavasti, ja siksi hanskat eivät saa nyt tipahtaa, vaan määrätietoisia toimia pitää jatkaa. Eilen hallitus totesi, että ei ollut juridisesti enää mahdollista jatkaa Uudenmaan sulkeamista. Hallitus totesi, että rajoitus on hyödyllinen, mutta ei välttämätön.

Arvoisa puhemies! Koska Uudenmaan rajoitus on ollut hallituksenkin mukaan hyödyllinen, niin olisi ollut kovin, kovin tärkeää, että olisi tullut tilalle uskottavia toimia, joilla ne vaikutukset olisi saatu aikaan. Kysynkin ministeriltä, että kun muualla maassa on pystytty seuraamaan tartuntaketjuja paremmin, Uudellamaalla niitä ei enää tunnisteta, niin miten taataan tässä tilanteessa, mikä on [Puhemies koputtaa] hallituksen suunnitelma, että tämä sama tilanne, että tartuntaketjuja ei voida tunnistaa, ei leviä muualle Suomeen.

16.17 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on varmasti kaikkien meidän huulilla siinä mielessä, että kyllä tilanne on erityisesti joidenkin maakuntien osalta vakava. Uudenmaan lisäksi ilmaantuvuus on selkeässä karkusessa tietyissä muissakin maakunnissa. Hyvin vähälle totuudelle on jäänyt se, että tänä päivänä kaikista uusista viimeisen seitsemän päivän aikana havaituista tartunnoista eniten suhteellisesti on kuitenkin Länsi-Pohjassa. Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä tämä ilmaantuvuus on ollut nyt todella kovaa. Samoin Lapin ja Kainuun osalta nämä luvut ovat ottamassa selkeää etumatkaa suhteessa muihin maakuntiin. Käytännössä muiden maakuntien osalta ollaan tartuttavuusluvultaan 1,2:ssa, 1,3:ssa, joidenkin osalta jo lähes 1:ssä sen takia, että sitä ilmaantuvuutta on niin vähän. Uudenmaan osalta edetään sillä skenaariolla, jonka THL laati alimpana mahdollisena skenaariona, [Puhemies koputtaa] ja se on 1,6. Tältä osin jatkuvasti joudumme tarkkailemaan tätä epidemiologista tilannetta. Mielelläni jatkan vielä, kun varmaan tulee kysymyksiä tästä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys yritystukien kohdentumisesta koronaviruskriisissä (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 54/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Östman.

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

Keskustelu

16.18 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Se oli ehdottomasti hyvä asia, että hallitus teki päätöksen tukea yrityksiä myös suorilla yritystuilla koronaviruksen keskellä. Nyt on kuitenkin niin, että sekä ely-keskusten että Business Finlandin kautta ohjatut yritystuet kohdistuvat vahvasti kehittämishankkeisiin eivätkä tämänhetkiseen monen yrityksen keskeisimpään ongelmaan, nimittäin kassavarojen kuihtumisen estämiseen. Kyllä kehittämisenkin aika tulee, mutta nyt on kyse yritysten hengissä pysymisestä, siitä, millä maksaa palkan ja vuokran, kun myyntiä ei ole. Näin on esimerkiksi kahvila- ja ravintola-alalla. Vastaavasti, vaikka hokisimme kuinka, että ”kyllä me tästä selviämme”, niin se ei auta tällä hetkellä näitä yrittäjiä.

Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: oletteko te sitä mieltä, että yrityksille nyt suunnatut yritystuet kohdistuvat suurimpiin ongelma-kohtiin, kuten kassavarojen kuihtumisen [Puhemies koputtaa] estämiseen, vai tulisiko tukien kohdistusta tarkistaa?

16.19 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyjä on asiassa täsmälleen oikeassa. Se ei kohdistu siihen akuuttiin tilanteeseen, joka tällä hetkellä on, mutta toisaalta haluan kyllä sen sanoa, että meillä taitaa elyjen hylkäysprosentti olla tällä hetkellä 12 prosenttia hakemuksista — noita hakemuksia on tuhansia jonoissa — Business Finlandin puolella 20 prosenttia. Mutta olen täsmälleen samaa mieltä siitä tarpeesta, joka tällä hetkellä on. Otetaan esimerkiksi taksiautoilija, joka tarvitsee akuuttiin kassatilanteeseen rahoitusta, ihan kiinteisiin kuluihin. Mitkä ovat hänen edellytyksensä lähteä innovoimaan uutta toimintaa? [Petteri Orpo: Sitä tässä just kysytään!] Pitää olla todellinen innovaattori, joka sen keksii — näitäkin on. Mutta nyt meillä ne kriteerit, joita on ollut niin elyillä kuin BF:llä, eivät ole synkassa tämän tilanteen kanssa, ja olen antanut tästä muun muassa meidän aluekehittämisosastolle tehtävän, että he määrittelevät [Puhemies koputtaa] tällä hetkellä, tuleeko asetuksella muuttaa niitä määrittelyjä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat! Muistutan kuvaamisen olevan kiellettyä täysistunnon ollessa käynnissä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys kiireettömästä leikkaustoiminnasta koronaviruskriisin aikana (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 55/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.20 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies! Nyt kun koronavirukseen on varauduttu keskussairaaloissa, osa näistä sairaaloista käy tyhjäkäynnillä ja leikkausjonot kasvavat. Eilisten lukujen mukaan Kuopiossa oli 49, Turussa 86 ja Tampereella 97 koronatartuntaa.

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

Nämä ovat todella pieniä määriä. Sairaalat käyvät tyhjäkäynnillä, mikä tarkoittaa sitä, että taloudellinen alijäämä ja leikkausjonot kasvavat. Jos Uusimaa olisi pidetty kiinni, nämä sairaalat olisivat voineet jatkaa melkein normaalisti. Jos nyt halutaan pitää nämä koronavalmiudet keskussairaaloissa, miksi esimerkiksi leikkauspotilaita ei voida siirtää yksityiselle puolelle määräajaksi, sillä nämäkin ovat tyhjillään?

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo ja tekin, edustaja Harkimo, peräänkuuluttatte sitä, että Uudenmaan rajoitusta olisi voitu jatkaa. STM:n näkökulmasta se oli tarpeellinen ja hyödyllinen toimi, joka on tehty, ja se oli aikoinaan täysin välttämätön. Nyt kun näitä perusteita haettiin, niin STM:n arvio alun perin oli, että oltaisiin menty siihen asti, kun perustuslakivaliokunta tämän rajoituksen lupasi voimaan. Mutta niin kuin olette myöskin tulleet tietoiseksi, se oikeudellinen arvio oli niin tiukka, että eduskunnan perustuslakivaliokunnan kantaa noudatellen sellainen hyödyllinen ja tarpeellinen toimi ei vain kerta kaikkiaan täytä sitä välttämättömyyden vaatimusta. Ja tämä on tietenkin hankala asia, koska tässä maassa on kaikkina aikoina, myöskin poikkeusoloissa, noudatettava maamme perustuslakia, ja tämän takia olemme puun ja kuoren välissä.

Mitä tulee tähän kiireettömän leikkaustoiminnan paikoitellen alasajoon, [Puhemies koputtaa] niin olen samaa mieltä teidän kanssanne siitä, että leikkausjonot tässä tulevat venymään, mutta on sanottava, että siellä nyt varaudutaan siihen, että tätä henkilökuntaa tarvitaan COVID-potilaiden hoidossa, ja se [Puhemies koputtaa] aika tulee hyvin nopeasti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Aika tulee nopeasti.

16.23 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä tämä oikeudellinen arvio olisi voitu tuoda vaikka uudelleen perustuslakivaliokuntaan. Miettikää nyt kaikki: Kun kolme viikkoa sitten se asia käsiteltiin perustuslakivaliokunnassa, niin pääkaupunkiseudun tartunnat olivat 30:n luokkaa. [Aki Lindénin välihuuto] Tänäpäni niitä on 95 tartuntaa, pääkaupunkiseudulla vain. Kun te, ministeri Kiuru, puhutte tästä suhteellisuudesta, niin siinäpäni te menette ihan pieleen. Ei kai hallitus ihan tosissaan ole: eivät kai nämä Meri-Lapin 50 tartuntaa, mistä tiedetään nämä tartuntaketjut, ole samanarvoisia kuin yli 2 000 tartuntaa täällä Uudellamaalla. Te avasitte nyt tämän tautipesäkkeen, ja nyt te menette perustuslain taakse [Paavo Arhinmäen välihuuto] ettekä tuo sitä edes perustuslakivaliokunnan uudelleenarviointiin. Siis tämä suhteellinen käsittelytapa on ihan väärä. Tässä kysymys kuuluu: Milloin hallitus päätti vaihtaa tätä strategiaa? Pyrittekö te nyt siihen, että tämä laumaimmunitaattistrategia sitten toimii, kun tämä Uudenmaan tautipesäke, valitettavasti, tulee leviämään naapurilääneihinkin?

16.24 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen on tietenkin noudatettava Suomen lainsäädäntöä. Hallituksen on noudatettava niitä linjauksia, joita perustuslakivaliokunta on tehnyt. Ja perustuslakivaliokunta on mietinnössään korostanut — siis korostanut — että tämä rajoitustoimi on purettava heti, kun välttämättömyyden vaade ei enää täyty. [Ville Tavion välihuuto] Se on purettava heti, kun välttämättömyyden vaade ei enää täyty. Ja kun hallitus kuultuaan niin oikeusministeriön kansliapäällikköä, oikeuskansleria kuin myös asiaa esittelevää virkamiestä, alivaltiosihteeriä valtioneuvoston kansliasta, on saanut arvion, että hallituksen on ollut toimittava välittö-

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

mästi ja purettava tämä asetus, niin tietenkin hallitus on niin menetellyt. Emme me kävele perustuslakivaliokunnan mietinnön yli tai niiden oikeudellisten arvioiden yli, joita olemme saaneet. Silloin olisimme toimineet ja menetelleet täysin väärin.

Ja kun kysyitte tästä strategiasta: Juuri eilen viimeksi tätä käsitelimme eduskuntapuolueiden yhteisessä infossa, ja siellä totesin, että meidän strategiamme ei ole muuttunut. [Puhemies koputtaa] Me olemme koko ajan pyrkineet estämään ja hidastamaan viruksen etenemistä, ja sen vuoksi olemme asettaneet näitä kovia rajoitustoimenpiteitä, joista vielä valtaosa on voimassa. Ne ovat erittäin kovia. [Ville Tavio: THL:n arvio! — Paavo Arhinmäki: Ei ole THL:n vaan Tavion!]

16.25 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yle uutisoi toissa päivänä sillä tavalla, että kaksi kolmasosaa näistä koronakuolemista on tapahtunut hoivakodeissa. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen antoi nyt uusia ohjeita testaamisesta, siitä, että kriittisillä aloilla työskentelevät testataan automaattisesti mutta sitten kaikki muut vain oireiden perusteella, mikä sinänsä on kyllä laajennus. Mutta ehdotan, että annatte nyt ohjeeksi, että kaikki ikäihmiset ja kaikki näihin hoivakoteihin siirtyvät tai tehostettuun palveluasumiseen siirtyvät henkilöt testattaisiin. Eli sieltä palveluyksiköistä siirtyvät tai sairaaloista tai kotihoidosta hoivakoteihin siirtyvät ihmiset testattaisiin. Ja mikäli löytyy positiivisia testituloksia, kaikki sijoitettaisiin erillisiin yksiköihin. Sillä näitä koronakuolemia estetään hoivakodeissa. Mitä mieltä tästä olette?

16.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se THL:n eilinen ulostulo on suunnitelmallista siksi, että viime viikolla valtioneuvosto antoi jälleen kerran tiukennetun testausstrategian, joka lähtee nyt siitä, että 10 000 näytteeseen päivässä on pystyttävä sekä julkista että yksityistä kapasiteettia hyödyntämällä. Ja tämän johdosta THL on kuullut kenttää ja tullut siihen tulokseen, että nyt on aika toimia. Olen edellyttänyt siinä testausstrategiassa, että me laajennamme käytännössä juuri edustaja Risikon kuvaamalla tavalla tätä testausmahdollisuutta. Ja nyt on niin, että THL on tehnyt työtä käskettyä, kenttä on sitoutunut siihen, että tällä tavalla kuin edustaja Risikkokin tässä toivoi, ja niin kuin olemme edellyttäneet, tullaan toimimaan. Se on vakava juttu, että nämä hoitokodeissa ja myös kotihoidossa olevat asiakkaat eivät saa koronaa, joka välittyy mahdollisesti näiltä henkilöiltä, jotka ovat siellä päivittäisessä työssä [Puhemies koputtaa] näiden ihmisten kanssa, ja tältä osin tämä on otettava vakavasti, ja näin tehdään. [Paula Risikko: Ohjeet eivät kata tällä hetkellä!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys koulujen koronavirusrajoitusten purkamisesta toukokuussa (Mikko Ollikainen r)

Suullinen kysymys SKT 56/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ollikainen.

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

Keskustelu

16.28 Mikko Ollikainen r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Det rådande virusläget i Finland visar att den linje som regeringen haft biter väldigt bra, kurvan hålls nere och siffrorna visar att våra hälsovårdsresurser räcker till för att hantera epidemin. Här hör ett stort tack till folket, såväl ung som gammal, som är beredda att följa de anvisningar som ges.

Återgången till det normala vore viktigt till exempel inom skolvärlden. Det finns flera barn som mår dåligt av isoleringsåtgärder, och skolan spelar en viktig roll i deras välmående.

Arvoisa puhemies! Vallitseva virustilanne Suomessa on osoitus siitä, että hallituksen linja toimii. Numeroiden valossa terveydenhuollon kantokyky kestää epidemian, ja suuri kiitos kuuluu tässä myös koko kansalle.

Näillä näkymin koulut pysyvät kiinni ainakin toukokuun puoleenväliin asti. Moni voi huonosti eristäytymisestä. On raportoitu kotiväkivallan lisääntymisestä. Usean perheen talous on tiukoilla. Kysyn, arvoisa opetusministeri: katsooko hallitus, että olisi mahdollista avata koulut toukokuussa ja siten muun muassa antaa perheille tarvittava hengähdystauko [Puhemies koputtaa] ennen kesälomia?

16.29 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus seuraa tietenkin koko ajan yhteistyössä THL:n kanssa tätä tautitilannetta ja epidemian etenemistä ja tekee päätöksiä sen pohjalta. Nyt voimassa olevien päätösten nojalla koulut pysyvät kiinni ja etäopetusta annetaan sinne toukokuun puoleenväliin asti, ja silloin kun ollaan lähempänä sitä päivämäärää, niin tietenkin arvioidaan tilannetta aina uudestaan niiden tietojen valossa, mitä meillä on, ja tehdään sitten linjauksia sen pohjalta. Hallitus on myöskin asettanut, kuten pääministeri on tuonut esille, Hetemäen johtaman exit-strategia-ryhmän, jossa myöskin hyödynnetään THL:n ja STM:n tekemiä mallinnuksia epidemian etenemisestä, ja näiden tietojen pohjalta voimme myöskin alkaa hahmottamaan, milloin ja miten Suomessakin voisi olla mahdollista näitä rajoitustoimia purkaa.

Ottamatta kantaa aikatauluun toivon toki opetusministerinä, että koulut olisivat ensimmäisten toimenpiteiden joukossa, mitä lähdetään purkamaan asteittain niin henkilökunnan kuin oppilaiden turvallisuudesta huolehtien, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi pienistä koululaisista lähtien.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys kirjastojen uloslainauksesta koronavirusepidemian aikana (Anna Kontula vas)

Suullinen kysymys SKT 60/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kontula.

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

Keskustelu

16.30 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Suomalaisen sivistyksen kruununjalokivi eli meidän lähikirjastoverkkomme on jouduttu koronan takia sulkemaan. Siitä aiheutuu ihmisille monenlaisia hankaluuksia. Monet sellaiset ihmiset, joilla ei ole omaa nettiä, ovat hoitaneet asioitaan kirjastojen pisteiden kautta, ja nyt kun verkkoasiointia suositellaan joka paikassa Kelasta pankkiin, verkkoasiointi heidän kohdallaan ei onnistu lainkaan. Heille on myös turha sanoa, että nojautukaa kirjastojen elektronisiin aineistoihin. Tenttikirjat ja muut opintomateriaalit nojaavat monilla aloilla kokonaan kirjastojen varaan. Kirjojen vaikutus ihmisten hyvinvointiin on hyvin tunnettu. Ja tänä aikana, kun etäopiskelua suositellaan ja kansallisessa kotiarestissa ollaan kaikki, niin kirjoilla olisi erityisen suuri merkitys.

Arvoisa ministeri Kosonen, jos ravintolatoiminnassa voidaan sallia ulosmyynti, miksi ei sama ratkaisu, uloslainaus, toimisi kirjastoissa, vaikka itse kirjastotilat onkin jouduttu sulkemaan?

16.31 **Tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä kysymys edustaja Kontulalta. Tämä osaltaan kertoo siitä, miten tärkeä kirjastolaitos kaikille meille suomalaisille on. Kirjojen lukeminen, kirjastotoiminta yleensä voisi olla merkittävä osa meidän henkistä kriisinkestävyyttämme, ja kirjojen lukeminen tyydyttää kovasti myös meidän sivistyksellisiä tarpeitamme.

Terveys edellä nämä rajoitukset on tehty, ja myös niiden purku tehdään terveys edellä. Hallitus on suositellut kirjastojen sulkemista viruksen leviämisen ehkäisemiseksi, ja avit ovat ohjeistaneet kirjastotoimintaa tämän myötä. Tällä hetkellä kirjastot palvelevat poikkeusoloissa esimerkiksi verkkopalvelujen, e-palvelujen kautta ja sitä omaa toimintaa pyritään kehittämään myös kirjastoissa. Mielelläni otan tämän asian esiin hallituksessa, kun rupeamme niitä purkutoimia miettimään, ja siellä exit-ryhmässä varmasti myös tämä otetaan esiin.

16.33 **Riikka Slunga-Poutsalo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan palata vielä näihin hankintoihin. Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastoilla turvataan energianhuoltoa, elintarviketaloutta, terveydenhuoltoa sekä maanpuolustusta palvelevaa tuotantoa. Tehtävä on ylläpitää varastoitavaa materiaalia, ei niinkään hankkia niitä. Tämä todetaan myös KPMG Oy:n suojainten hankintaa koskevassa julkisessa erillisselvityksessä.

Kaikki me ymmärrämme sen, että tällaisen kriisin aikana tarve suojaruukkeille on mitätön. Epäselväksi on kuitenkin jäänyt se, miksi Huoltovarmuuskeskus lähti operoimaan tehtävässä, johon sillä ei ole osaamista ja joka ei varsinkaan tässä mittakaavassa kuulu sen tehtäviin. Ministeri Haatainen totesi, että alkuun STM on ollut se operaattori, joka on tilannut suojaimeja Huoltovarmuuskeskuksen kautta.

Kysyisinkin ministeri Pekoselta: minkälaista ohjeistusta hankintoihin on alkuun annettu? Ja vastausta edustaja Hurun esittämään kysymykseen: onko ohjeistettu käyttämään muita kuin yleisiä hankintakanavia?

16.34 **Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näiden suojaruukkeiden osalta tämä strateginen ohjaus, valtuutus ja resurssointi kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön alalle, ja sosiaali- ja terveydenhuollon varau-

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

tumista johtaa, valvoo ja yhteensovittaa sosiaali- ja terveysministeriö, erityisesti ministeriön valmiusyksikkö. Tämä meidän materiaalin valmius on perustunut sekä tähän kentän materiaaliin että tähän Huoltovarmuuskeskuksessa olevaan materiaaliin.

Meidän, sosiaali- ja terveysministeriön, rooli tässä on ollut se, että me olemme paitsi koonneet sieltä kentältä tilannekuvaa näiden materiaalien osalta myös inventoineet Huoltovarmuuskeskuksen materiaalien osalta terveydenhuollon tarvikkeet ja sen perusteella sitten tehneet tilauspyynnön materiaalista Huoltovarmuuskeskukselle. Me olemme sosiaali- ja terveysministeriöstä ilmoittaneet, mitä materiaalia tarvitsemme ja kuinka paljon me sitä tarvitsemme. Sen jälkeen Huoltovarmuuskeskus hoitaa näiden hankinnan. [Puhemies koputtaa]

En osaa ottaa kantaa sen enempää näihin hankintoihin, joita Huoltovarmuuskeskus on tehnyt, enkä myöskään pysty vastaamaan tähän kysymykseen, mitä hankintakanavia on käytetty tai käytetään jatkossa.

16.35 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Östman mainitsi täällä ravintolaelinkeinon — sehän suljettiin suorastaan hallituksen ja eduskunnan päätöksellä. Näin rajun toimen yhteydessä perustuslakivaliokunta piti välttämättömänä, että lailla säädetään kiellon aiheuttamien menetysten kompensoimisesta. Tämän ja talousvaliokunnan lausumien perusteella eduskunta hyväksyi yksimielisesti lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, kuinka ravintolayrittäjien toimeentulon kannalta kohtuulliset vahinkojen korvaukset toteutetaan, ja että hallitus viipymättä ryhtyy toimiin.” No tämä edellyttää tietysti eduskunnan yksimielistä tahtoa hallituksen tukipakettiin ravintola-alalle, jossa sen tarve on ilmeinen. Nämä Business Finlandin kehittämistuet eivät riitä alkuunkaan. Hallinnolla on varmasti valmiudet maksaa tällaisia tukia vaikka Valtiokonttorinkin kautta tarvittaessa. Nyt on kerrottu, että mitään tukea ei ole tulossa. Kysynkin pääministeriltä ja elinkeinoministeriltä: ministerit, aiotteko te katsoa vierestä ravintoloiden konkurssiaaltoa ja uhmata eduskunnan yksimielistä tahtoa?

16.36 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kirjaus ravintola-alan kompensatiosta, joka talousvaliokunnan mietinnössä todettiin ja jonka eduskunta hyväksyi, on kyllä vastaanotettu ministeriössä ja käyty läpi, ja sen pohjalta on lähdetty käymään läpi niitä mahdollisuuksia, miten tätä kompensatiota olisi mahdollista tehdä. Tätä työtä tehdään yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.

Se, mikä tässä tulee vastaan, on se, että myös ravintola-ala pystyy nyt jo olemassa olevia tukia hakemaan Business Finlandin kautta, ely-keskusten tuen kautta, ja nyt pitää välttää sitä, että eri kanavista ei tule päällekkäin monia eri tukia. Toinen asia on sitten se, että näitä ratkaisuja pohdittaessa pitää myös huolehtia siitä, että ne ovat pitäviä sen suhteen, miten muut alat sitten kokevat tämän tai mitä menetyksiä muilla aloilla on mahdollisesti ollut. Tätä kaikkea nyt käydään läpi. [Puhemies koputtaa] Viimeksi tänä aamuna olen käynyt tästä keskustelua, ja tätä ollaan valmistelemassa ja pohtimassa, mikä tämä keino voisi olla.

16.38 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä koronaepidemia koskee erityisesti pienituloisia ihmisiä, ja olemmekin saaneet kuulla, että leipäavun hakeminen on moninkertaistunut. Valtion talousarviossa tälle vuodelle on varattu 1,2 miljoonaa tätä apua varten. Kun haku avattiin kuun vaihteessa seitsemäksi päiväksi, niin hakijoita oli 450 järjestöä. Se tarkoittaa sitä, että kun tätä rahaa sitten heille pilkotaan,

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

niin muutamia tuhansia euroja sieltä sitten irtoaa per järjestö. Sinne tarvittaisiin lisää tommoinen 2 miljoonaa euroa, ja kysynkin nyt ministeriltä: onko tätä mitenkään huomioitu näissä kriisipaketeissa, joita on kaavailtu? Apu on täysin tarpeellinen, jonot pitenevät, ja siellä tarve on suurempi kuin koskaan Suomen historiassa.

16.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä mietinnässä on jo seuraava askel, ja sitä varmasti edustaja Laukkanenkin kysyi, että voitaisiinko ottaa nyt jälleen askel eteenpäin. On tärkeää, että me saimme ylipäätään liikkeelle tuon ruoka-avustushaun, ja niin kuin näimme, seitsemässä päivässä niitä hakemuksia tuli ennätysmäärä — tietysti moni ajatteli, että miksi niin lyhyeksi aikaa oli haku avoinna: sen takia, että siellä on huutava pula. Se osoittaa, että seuraavissa lisätalousarvioissa joudumme entistä tiukemmin hakemaan jatkossakin apua vähävaraisille ihmisille, jotka ovat näiden ruokajonojen varassa. Siltä osin tämä on tärkeä kysymys, ja olen ainakin itse pyrkinyt viemään tätä tähän toivottuun suuntaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys koronaviruksen riskiryhmiin kuuluvien palveluiden turvaamisesta (Maria Guzenina sd)

Suullinen kysymys SKT 57/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Guzenina.

Keskustelu

16.40 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Kotikatsomoissa tätä lähetystä katsoo varmasti moni koronariskiryhmään kuuluva henkilö, ja hallitus on aivan oikein tähdentänyt vastuullisuutta ja ohjeiden mukaan toimimista ihan meiltä jokaiselta, jotta riskiryhmään kuuluvia suojeltaisiin. Heidän hyvinvoinnistaan pitääkin nyt huolehtia monin uusinkin tavoin. On ollut todella ilo huomata, kuinka paljon naapureista ja lähimmäisistä välittäminen on näkynyt ympäri Suomea. Monet järjestöt ja vapaaehtoiset ovat lähteneet mukaan esimerkiksi ikäihmisten tueksi kauppa-asioissa.

Arvoisa puhemies! Paljon on huolta ja pelkoakin esimerkiksi siitä, uskaltaako lähteä kauppaan, uskaltaako lähteä apteekkiin hakemaan tärkeitä lääkkeitä, saako laskut maksettua. Monella sähköisten palveluiden käyttö ei ole vielä hallussa, ja kun on sanottu, että liikkuminen julkisilla paikoilla, esimerkiksi kauppakeskuksissa, on riskialtista, ne laskut saatavat jäädä [Puhemies koputtaa] siihen eteisen hyllylle odottamaan. [Puhemies: Kysymys!] Kysyn ministeriltä: millä tavalla turvataan palvelut, kuten lääkkeiden saanti ja pankkipalvelut, turvallisesti riskiryhmään kuuluville ihmisille?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kiuru — vai arvotaanko? [Krista Kiuru: Jos Pekonen vastaa ensin lääkkeitä?] — Jos Pekonen vastaa ensin? Selvä.

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

16.41 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Guzenina esitti äärimmäisen tärkeän kysymyksen. Haluan muistuttaa, että kaikki rajoitustoimet, mitä me olemme hallituksessa tehneet ja joista olemme yhdessä eduskunnan kanssa päättäneet, ovat vakavasti otettavia. Me haluamme suojella kaikkia riskiryhmiin kuuluvia, ja sen takia on tärkeää, että pidetään huolta siitä, että pidämme turvaväliä, emme liiku ruuhkissa, vältämme muutenkin liikkumista ja lähikontakteja. Mutta apteekissa on välttämätöntä useamman meistä käydä, ja silloin on tietenkin tärkeää, että se tehdään turvallisesti, ja täytyy miettiä esimerkiksi ihan niitä aikoja, milloin sinne apteekkiin mennään, että mikä on semmoinen aika, jolloin ei olisi ruuhkaa. Apteekit usealla paikkakunnalla ovat avanneet verkkopalveluja, joista voi tilata kotiinkuljetuksella lääkkeitä. Samoin toki tietysti sinne apteekkiin voi myös velvoittaa jonkun ystävän, tuttavän tai sukulaisen lääkkeitä noutamaan, mutta myös puhelinpalvelulla näitä lääkkeitä on apteekkeista [Puhemies koputtaa] mahdollista saada, minkä johdosta palvelua on tarjolla myöskin heille, jotka eivät ole verkkoyhteyksien äärellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kiuru haluaa jatkaa.

16.43 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme myös tunnistaneet sen vaaran, että moni ikäihminen tai ainakin yli 70-vuotias, esimerkiksi toiminnallisesti hyvin kykenevä miettii tällä hetkellä sitä, mistä sitä apua saisi. Sen takia edustaja Guzeninan kysymys on hyvin ajankohtainen, että osataanko käyttää kaikkia niitä turvatoimia, jotka on nyt luotu yli 70-vuotiaiden suojaksi. Valtioneuvoston suositus karanteeninomaisiin olosuhteisiin määrittämisestä yli 70-vuotiaiden osalta on, totta kai, tosi kova toimi, mutta se toimi on tarkoitettu ihmisten suojelemiseksi, ja sen vuoksi me olemme ohjeistaneet kuntia siihen, että kuntien pitää olla omatoimisia tässä, että otetaan myös yhteyttä oman alueen yli 70- ja yli 80-vuotiaisiin ja tarjotaan apua. Sosiaali- ja terveydenhuollon sisällä on nyt liikutettu henkilökuntaa nimenomaan tukemaan kauppakassitoimintaa, monenlaista asiointia, ja auttamistyöhön [Puhemies koputtaa] lisää käsipareja mukaan. Toivonkin, että tämä toimii myös viestinä siihen, että tätä entistä tehokkaammin jatketaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys koronaohjeistuksen noudattamisesta hoivakodeissa (Pekka Aittakumpu kesk)

Suullinen kysymys SKT 58/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Aittakumpu.

Keskustelu

16.44 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Niin kuin jo todettu, Yle kertoi tällä viikolla, että jopa noin kaksi kolmasosaa koronakuolemista on Suomessa tapahtunut hoivakodeissa. Tilanne hoivakodeissa on muuttunut varsin nopeasti. Ensimmäinen koronan

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

aiheuttama kuolintapaus niissä tuli julkisuuteen noin kaksi viikkoa sitten. Nyt koronataruntoja on todettu hoivakodeissa ympäri Suomen.

Sosiaali- ja terveysministeriö on ohjeistanut vanhusten ja muiden riskiryhmiin kuuluvien asumisyksiköitä useamman kerran koronaan varautumisesta. Osa hoivakodeista on kertonut ja nyt on tullut ilmi, että suojavälineiden ohella puutetta on ollut muun muassa henkilökunnan riittävyydessä ja osaamisessa sekä siivouksessa ja hygieniassa.

Kysyn asiasta vastaavalta ministeriltä, miten hallitus varmistaa ja valvoo, että hoivakodit noudattavat sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistusta ja että niillä on siihen tarvittavat resurssit.

16.45 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä kysymys on erittäin aiheellinen tänä aikana, ja voin kertoa teille, että mietin tätä lähes hetkittäin. Se on todella iso asia, millä tavalla me saamme nyt kentän sitoutumaan siihen, että nämä annetut ohjeet on tarkoitettu myös noudatettaviksi. Tämä on todella vakava kysymys. Eduskunnassakin tätä kysymystä on käyty läpi täällä yhdessä, ja minä uskon, että koko eduskunta on hyvin sitoutunut siihen, että kerta kaikkiaan on noudatettava niitä annettuja ohjeita. Muutoin lopputulos tulee olemaan sellainen, jota meistä kukaan ei toivo. Tältä osin järjestäjien on ehdottomasti noudatettava näitä ohjeita. Valvonnan pitää olla tiptop-kunnossa. Meillä ovat Valvira ja paikalliset avit nyt todella kovassa vahtivuorossa siellä kentällä, ja laiminlyöntejä on tapahtunut. Te olette nähneet näitä joitakin jäävuoren huippuja, ja sellaisen Suomessa ei pitäisi olla mahdollista. Tältä osin on erittäin vakava [Puhemies koputtaa] viesti se, että näistä ikäihmisistä pitää pitää huolta. He ovat meidän vastuullamme.

16.46 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viikko sitten pääministeri Marin totesi, että Suomessa on kyetty poikkeuksellisen yksituumaiseen yhteistyöhön. Esimerkiksi valmiuslain käyttöönotosta neuvoteltiin kaikkien puolueiden kesken yhdessä. Kuitenkin Uudenmaan sulku poistettiin yksipuolisesti. Hallitus vain ilmoitti asiasta muille eduskuntapuolueille.

Eduskunnalle on lisäksi kerrottu, että nyt viedään eteenpäin vain kriisin hoitamiseen liittyviä välttämättömiä lakiesityksiä. Kuitenkin meille on tuotu esitys, joka pakottaisi taloyhtiöt hankkimaan sähköautojen latauspisteitä, ja ministeriössä valmistellaan henkilötunnusten muuttamista sukupuolineutraaleiksi. Tämä kuulostaa politikoinnilta, koska samaan aikaan oppositiolta on edellytetty lähes varauksetonta tukea hallitukselle.

Kysyn pääministeriltä: keskitytäänkö koronakriisin hoitoon jatkossa yhdessä vai erikseen, ja aikooko hallitus vetää poliittisesti värittyneet esitykset takaisin ja keskittyä [Puhemies koputtaa] suomalaisten terveyden ja toimeentulon turvaamiseen yhdessä? [Paavo Arhinmäki: Täällä tuntuu olevan yksi puolue, joka ei halua tehdä yhdessä muiden kanssa!]

16.47 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai on niin, että hallitus on pyrkinyt mahdollisimman laajaan yhteistyöhön kaikkien eduskuntapuolueiden, myös oppositiopuolueiden, kanssa, koska me olemme kaikki tämän kriisin keskellä yhdessä, ja kiitän eduskuntapuolueita siitä, että olemme kyenneet yhteistyöhön tämän kriisin keskellä.

Mitä tulee tähän Uudenmaan sulun purkamiseen, niin tässä tietenkin hallituksen toiminnan pohjana, yhtenä keskeisimpänä elementtinä, on ollut perustuslakivaliokunnan yksi-

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

mielinen mietintö, jossa se on edellyttänyt hallitusta purkamaan tämän toimen, jos tämä välttämättömyyden edellytys ei enää täyty. Tässä yhteydessä on ollut hallituksen velvollisuus toimia juuri näin, kuten meiltä on edellytetty, ja se on hallituksen tehtävä silloin antaa tämä purkamisasetus, ja näin me myös olemme menetelleet.

Mitä tulee näihin muihin lakiesityksiin, niin olenkin tästä asiasta keskustellut eduskunnan puhemies Vanhasen kanssa, ja meillä on yhteinen käsitys siitä, että ei tuotaisi eduskunnan käsiteltäväksi sellaisia asioita, jotka herättäisivät ehkä [Puhemies koputtaa] ristiriitaisuuksia ja keskustelua salissa, koska myös edustajat ovat pidättäytyneet osallistumasta tänne salikeskusteluun. Tätä keskustelua [Puhemies koputtaa] on kyllä käyty eduskunnan puhemiehistön kanssa, mutta katson, että tämä on myös eduskunnan asia, enkä lähde sen enempää siihen sörkkimään.

16.49 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä Uudenmaan purkamisesta ja oikeudellisesta velvoittavuudesta. Perustuslakivaliokuntahan käsittelee aina tapauskohtaisesti, mitä hallitus tavoittelee ja miten se perustelee asiansa. Hallitus on ilmoittanut, että se tavoittelee tehohoitokapasiteetin nostamista ja terveydenhuoltojärjestelmän kapasiteetin vahvistamista muualla Suomessa, ja siihen tarkoitukseen tämä välttämättömyyskriteerointi perustettiin silloin aiemmassa arvioinnissa. Jos hallitus tavoittelisi jotain muuta päämäärää, taudin tukahduttamista tai muuta, silloin välttämättömyysarviointi olisi erilainen. [Ville Tavio: Näin on!] Eli se välttämättömyysarviointi on sidottu aina siihen tarkoitukseen, ja tämä on myös kirjoitettu auki sinne perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja mietintöön. Eli tämä on aina otettava huomioon siinä arvioinnissa. Kokonaisuutena Suomi on tehnyt oikeansuuntaisia päätöksiä — nyt on kyse siitä, miten näitä toimenpännä ja tehdään tarvittaessa lisäpäätöksiä.

Haluaisin vielä kysyä ministeri Kiurulta sitä, että nyt kun kentällä nähdään [Puhemies koputtaa] ajoittain näitä tilanteita, että käytännössä näitä toimivaltuuksia ei ehkä ihan tehdä niin kuin perustuslakivaliokunta on edellyttänyt — muun muassa kiireettömän hoidon estäminen — [Puhemies: Aika!] niin miten tätä johdetaan käytännössä niin, että kentällä ei tapahdu näitä tiettyjä väärinkäytöksiä. [Ville Tavion välihuuto]

16.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kentälle on tehty selväksi, missä kulkevat eduskunnan antaman mandaatin rajat, ja niin kuin tiedätte, niin myöskin kiireettömän hoidon suhteen tarkennettiin entisestään niitä kirjauksia, kun tämä soveltamisasetus täällä oli uudelleen käsittelyssä ja tänään nyt sitten myös salissa. Siltä osin kyllä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla pyritään noudattamaan aivan kirjaimellisesti sitä perustuslakivaliokunnan tahtoa, siitä ei sovi poiketa kentällä. Meillä on päivittäin käytännössä kenttä koolla kello 12, jokaisena arkipäivänä, ja kaikki uusin tieto toimitetaan saman tien eteenpäin.

Viittaatte kiireettömään, elektiiviseen toimintaan, jolla tarkoitetaan siis sitä, mistä edustaja Harkimokin kysyi. On aivan selvää, että tunnen jo nyt, tällä hetkellä, suurta surua siitä, kuinka monen ihmisen kiireetön leikkaus saattaa jäädä tällä hetkellä välistä. Miksi tämä on ollut tarkoituksenmukaista tehdä? Se johtuu nimenomaan siitä, että meidän täytyy ottaa nyt leikkaussalit [Puhemies koputtaa] ja sitä leikkaussalihenkilökuntaa odottamaan sitä, että tehohoitopotilaita tulee, ja heitä tulee any minute. Eli siltä osin [Puhemies koputtaa] esimerkiksi Uudenmaan alueella tätä elektiivistä toimintaa tarvitaan näiden koronapotilaiden hoitoon.

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat ja ministerit, tiedän, että tämä on vaikeaa, mutta koetetaan pysyä siinä minuutissa, niin mahdollisimman moni pääsee ääneen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys WHO:n rahoituksen turvaamisesta (Atte Harjanne vihr)

Suullinen kysymys SKT 59/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

Keskustelu

16.52 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa puhemies! Koronapandemia on globaali kriisi, joka voidaan lopulta ratkaista vain toimivalla kansainvälisellä yhteistyöllä. Yhdysvaltain presidentti Trump on ilmoittanut maansa vetävän rahoituksensa pois Maailman terveysjärjestö WHO:lta. Päätös on lyhytnäköinen ja vastuuton. WHO:n koordinoima kansainvälinen yhteistyö tautien leviämisen torjumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi [Vilhelm Junnila: Hyvä päätös!] on arvokasta, ja se tukee erityisesti maailman haavoittuvimpia maita. Tämä lovi WHO:n budjettiin heikentää sen toimintakykyä ja voisi maksaa ihmishenkiä taistelussa globaaleja pandemioita vastaan. Suomen hallitus onkin toiminut esimerkillisesti ilmoittaessaan lisätuestaan WHO:lle. Myös Euroopan unionin on syytä kantaa vastuuta. Kysynkin nyt: mitä hallitus tekee edistääkseen EU:n vastuunkantoa WHO:n rahoituksen ja toimintakyvyn turvaamiseksi?

16.53 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme moninkeskistä kansainvälistä yhteistyötä, sillä esimerkiksi juuri pandemiat eivät tunne valtioiden rajoja, vaan ne pyyhkäisevät maailmalla piittaamatta rajoista. Sen vuoksi me tietenkin tarvitsemme yhteistyötä, ja sen vuoksi Suomi on päättänyt korottaa omaa maksuosuuttaan WHO:lle 5,5 miljoonaa euroon tästä nykyisestä. Eli tänään hallituksen istunnossa, valtioneuvoston istunnossa, olemme tästä päättäneet, ja vielä huomenna tulee tästä päätös, eli voisimme tehdä täydentävän esityksen nyt käsittelyssä olevaan lisätalousarvioon, jolla sitten tätä rahaa saadaan ohjattua pikaisesti WHO:lle. Tietenkin meillä niin sosiaali- ja terveysministerit EU:ssa kuin ulkoministerit EU:ssa ovat tätä asiaa käsitelleet ja käsittelemässä, ja on ehdottoman tärkeää, että kaikki maailman maat sitoutuisivat vahvasti moninkeskiseen kansainväliseen yhteistyöhön [Puhemies koputtaa] ja pyrkisimme yhdessä vahvistamaan näitä organisaatioita, joista me kaikki olemme riippuvaisia.

16.54 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tänään oli Saksan ja Ranskan ulkoministerien johtama kokous, jossa multilateralismin ystävät keskustelivat myös tästä WHO:n rahoituksen lisäämisestä, ja näyttää siltä, että hyvin monet eurooppalaiset maat ovat nyt tekemässä samanlaisia päätöksiä kuin Suomi, eli mihin pääministeri viittasi, lisäämässä WHO:n rahoitusta tälle vuodelle. Jo hyvin monissa eurooppalaisissa puheenvuoroissa on tuotu esiin se, että koronaepidemia ei ole voitettu, en-

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

nen kuin se on voitettu maailman köyhimmissä maissa, ennen kuin se on voitettu Afrikassa, josta ei sitten tulisi sitä toista aaltoa tai kolmatta aaltoa tai neljättä aaltoa tänne, ja siihen tarvitaan WHO:ta ja siihen tarvitaan YK:ta. Nyt monet köyhimmät maat ovat tilanteessa, jossa, jos tulee terveyskriisi ja sitä seuraava talouskriisi, tulee hallintokriisi, hallinnot saattavat luhistua ja on entistä vaikeampi hoitaa näitä terveyskysymyksiä. Tämänkin vuoksi YK:n tukeminen tässä tilanteessa on erittäin tärkeää.

16.55 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan vielä tähän suojainasiaan. Alussa te, hallitus ja teidän virkamiehenne, vakuutitte, että suojaimet tulevat riittämään — suojaimet tulevat riittämään. Eivät ole riittäneet. Minulle tulee koko ajan viestejä kentältä huolestuneilta hoitajilta, vanhuksilta ja heidän omaisiltaan: suojia ei ole, vaikka esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö Kirsi Varhila (SDP) lupasi, että suojia riittää hienosti — siis suojia riittää hienosti.

Arvoisa herra puhemies! Vanhukset ovat suurin riskiryhmä, ja sen lisäksi myös hoitajien joukossa on riskiryhmään kuuluvia. Sosiaali- ja terveysministeri Pekonen, miten voidaan antaa hoitajille työmääräyksiä, jos ei ole riittävästi suojaimia tarttuvaa tautia vastaan? Työnantajallahan on työsuojeluvelvoite, [Puhemies koputtaa] joten miten se käy yhteen tähän, [Puhemies koputtaa] että suojaimia ei ole. — Kiitos.

16.56 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta tähän alkuun, että meidän, Suomen, materiaallinen varautuminen on ollut kansainvälisesti vertaillen hyvä. Me olemme varautuneet tähän pandemiaan meidän olemassa olevan pandemiasuunnitelman mukaisesti ja me olemme ottaneet huomioon tässä varautumisessa kentällä olevan suojamateriaalin tason ja siihen yhteenlaskettuna tietysti Huoltovarmuuskeskuksen suojamateriaalin tason. Mutta on aivan selvää, että tällaisen pandemian aikana Huoltovarmuuskeskuksen varastoja on päivitettävä jatkuvasti, ja me aloitimme tämän varautumisen näiden suojamateriaalien osalta Huoltovarmuuskeskusta täydentäen jo helmikuussa. Ja kuten totesinkin, niin markkinoilta näitä suojavarusteita on ollut hankala saada silloin helmi—maaliskuussa, mutta nyt onneksi markkinat ovat auki ja saamme täydennettyä varastoja, kuten tällä viikolla on tapahtunut. Me todella [Puhemies koputtaa] tarkkailemme päivittäin suojavarusteiden riittävyyttä meidän maakunnissa ja pyrimme toimittamaan näitä maskeja kaikkialle Suomeen. Tällä hetkellä näitä maskeja riittää, ja jos [Puhemies koputtaa] ei riitä, niin niitä lähetetään maakuntiin lisää Huoltovarmuuskeskuksesta.

16.57 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Annoin eduskunnalle pääministerin ilmoituksen epidemiaan varautumisesta 27. helmikuuta, ja siinä yhteydessä totesin seuraavaa: ”Materiaalinen valmius muun muassa suojainten osalta on tarkistettu, ja vaikka lisävarusteita tarvitaan, niin tilanne on parempi kuin monissa Euroopan maissa.” Ja näin se on. [Petteri Orpo: Huono!] Me olemme tilanneet lisää materiaaleja, koska tämä tilanne on tarkistettu ja niitä on tarvittu lisää, niitä tarvitaan yhä. Mutta jos me teemme kansainvälistä vertailua tai vertailua Euroopan sisällä, niin Suomi on ollut paremmin varautunut kuin moni muu maa.

Itse ajattelen näin ja varmasti uskon, että moni muukin tässä salissa ja yhteiskunnassa ajattelee niin, että me emme voi jäädä riippuvaiseksi vain tästä kansainvälisestä tuotannosta, vaan me tarvitsemme nyt kotimaista tuotantoa pikaisesti, koska emme voi luottaa sii-

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

hen, että nämä tuotantokanavat muualta [Puhemies koputtaa] maailmasta Suomeen pysyvät auki. [Puhemies koputtaa] Sen vuoksi me nyt tarvitsemme tämän kotimaisen tuotannon erittäin nopeasti käyntiin, ja tätä työtä on tehty.

16.59 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! THL:n pääjohtaja Markku Tervahauta suositteli kasvomaskien käyttöä julkisilla paikoilla liikuttaessa. Pääjohtaja perusteli näkemystään sillä, että tartunnan saaneista myös oireettomat levittävät tautia. Maskeja käyttämällä tartunnan saaneet voisivat siis suojata kanssaihmissä uusilta tartunnoilta. Nyt sitten taas muut viranomaiset ovat antaneet täysin päinvastaisia ohjeita siitä, että maskeja ei tarvitsisi käyttää. Olisiko aika nyt sille, että hallitus ottaisi tästä asiasta ja ongelmasta kopin ja selvittäisi, kuinka kansalaiset voivat nyt osallistua tämän taudin leviämisen estämiseen omalta osaltaan: käyttääkö maskeja kaduilla ja kaupoissa vai kulkeako ilman maskia? Kansalaiset varmasti mielellään osallistuvat näihin talkoisiin ja tekevät yhteistyötä, mutta tarvitaan selkeitä ohjeita. Mikä on hallituksen linja tässä kysymyksessä?

17.00 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kopra totesikin, asiantuntijoiden keskuudessa on erimieli-syyttä siitä, tulisiko terveiden ihmisten käyttää suojamaskeja arjessaan. Tällä hetkellä THL, WHO ja Euroopan tautivirasto eivät ole kuitenkaan suosittaneet oireettomia henkilöitä käyttämään näitä suojamaskeja, eikä siksi myöskään hallitus tai sosiaali- ja terveysministeriö ole tällaista suositusta antanut. Mutta terveysviranomaiset samoin kuin hallitus ja myöskin sosiaali- ja terveysministeriö seuraavat myös tätä tilannetta jatkuvasti tarkkaan, ja mikäli nyt uutta tutkimusnäyttöä tai -tietoa tulee, voimme luonnollisesti myöskin muuttaa meidän suosituksemme. Me perustamme kuitenkin meidän toimintamme näiden asiantuntijaorganisaatioiden virallisiin linjauksiin. Haluan kuitenkin huomauttaa, että me emme myöskään kiellä käyttämästä maskia, mutta virallista suositusta emme ole antaneet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä lopuksi aiheen tänään esille nostanut edustaja Huru.

17.01 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jotta suojavarusteiden hankintaketjut saataisiin toimimaan ja vastaavilta ongelmilta välttyttäisiin tulevaisuudessa, on tärkeää, että hallitus ottaa johtajuuden hankintaprosesseissa. Sen sijaan, että jokainen hankintaporras tekisi omat virheensä, on parempi asioida ainoastaan luotettaviksi todettujen yhteistyötahojen kanssa ja tarkistaa tavara jo ennen sen lennättämistä Suomeen.

Lukuisat suomalaisyritykset toimivat Kiinassa ja ovat tarjonneet apuaan jo nyt pieleen menneissä hankinnoissa, mutta siihen ei tartuttu. Koska ministeri Pekonen ei osannut vastata, kysyn nyt vielä kolmannen kerran työministeri Haataiselta: onko Huoltovarmuuskeskusta kehoitettu käyttämään muita hankintakanavia kuin yleisesti käytössä olevia? [Perussuomalaisten ryhmästä: Vastaus, kiitos!]

17.02 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vielä kerran: Ministerit eivät puutu hankintamenetelmiin. Huoltovarmuuskeskus toimii itsenäisenä laitoksena. He toimivat siellä Huoltovarmuuskeskuksen hallituksen antamien ohjeistusten mukaisesti ja he käyttävät niitä kanavia, jotka itse oman ammattitaitonsa mu-

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

kaan katsovat parhaiksi, ja siihen operatiiviseen toimintaan ministerit eivät puutu. Sen sijaan ministeriöstä on annettu hankintatoimintaan tukea eli resursseja, henkilötyövuosia, jotta he selviytyisivät paremmin siitä tehtävästä. Siitä huolimatta nämä huolimattomuudet ovat siellä tapahtuneet, ja nämä kaksi kauppaa, joissa epäselvyyksiä on, ovat nyt tarkan selvityksen alaisena Huoltovarmuuskeskuksessa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 16.4.2020 pidettävään täysistuntoon.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 33/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 16.4.2020 pidettävään täysistuntoon.

5. Muu asia: Valtioneuvoston asetus väliaikaisista poikkeuksista sovellettaessa eräitä vuosilomalain, työaikalain ja työsopimuslain säännöksiä

Muu asia M 16/2020 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 13/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 16.4.2020 pidettävään täysistuntoon.

6. Muu asia: Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevista väliaikaisista rajoituksista

Muu asia M 17/2020 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 14/2020 vp

Pöytäkirja PTK 54/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 16.4.2020 pidettävään täysistuntoon.

7. Muu asia: Valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta olla väliaikaisesti noudattamatta terveydenhuollon kiireettömän hoidon ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinnin aloittamisen määräaikoja

Muu asia M 18/2020 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 15/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 16.4.2020 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään torstaina 16.4.2020 klo 17.15. Täysistunto lopetettiin klo 17.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen